



Norges
vassdrags- og
energidirektorat

LYSE KRAFT DA
Breiflåtveien 18
4017 STAVANGER

Vår dato: 14.10.2021
Vår ref.: 202102596-6
Arkiv: 311
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Frank Jørgensen
Tlf/e-post: 458 73 178/frjo@nve.no

Konsesjonspliktavurdering - etablering av nytt aggregat i Lysebotn kraftverk

NVE mener tiltaket ikke vil medføre nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i en slik grad at det er nødvendig med konsesjon etter vannressursloven § 8. NVE vil i medhold av gjeldende vilkår meddelt ved kgl.res. 19.11.1948 følge opp planlegging, bygging og drift av anlegget. Detaljplaner for anleggsarbeidene skal godkjennes av NVE før de kan påbegynnes.

NVE har mottatt brev fra Lyse Kraft DA datert 3.2.2021 med anmodning om konsesjonspliktavurdering for etablering av nytt aggregat i Lysebotn kraftverk. NVE skal på bakgrunn av fremlagte opplysninger avgjøre om utbyggingen medfører skader eller ulemper for allmenne interesser i en slik grad at tiltaket må ha konsesjon etter vannressursloven § 8.

Eksisterende anlegg og konsesjonsforhold

Lysebotn 1 kraftverk er bygd i medhold av konsesjon gitt 19.11.1948, endret 22.10.1954 og 20.12.1957.

Lysebotn 1 kraftverk ligger i Lysebotn innerst i Lysefjorden i Sandnes kommune i Rogaland. Deler av magasinene og nedbørfeltet ligger i Hjelmeland kommune. Kraftverket utnytter et fall på 610 meter fra inntaksmagasinet Storetjern til Lysefjorden. Lyse kraft oppgir at kraftverket startet sin produksjonen i 1953 og ble videre utvidet i 1964. Den 5. juli 2007 ble en ny utvidelse vurdert konsesjonsfritt med forutsetning om at nytt Lysebotn II kraftverk skulle følges opp med hjemmel i de eksisterende vilkårene for Lysebotnutbyggingen. Vurderingen ble gjort på bakgrunn av at det skulle etableres ny tilløpstunell og økt installert effekt. Høsten 2018 ble kraftverket Lysebotn 1 tatt ut av ordinær drift, og nytt Lysebotn II kraftverk ble satt i produksjon. Grunnet oppstartsproblemer i Lysebotn II kraftverk, så har den gamle Lysebotn 1 kraftstasjon periodevis vært i delvis produksjon. Lyse oppgir at det planlegges å stenge ned det siste av de tre gamle aggregatene for godt i løpet av et års tid. Dette har NVE fått til orientering tidligere.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR



Tiltaket

Lyse Kraft vurderer å etablere et nytt aggregat på 9,9 MVA i den gamle kraftstasjonen Lysebotn 1. Her planlegges det å koble til et nytt aggregat på den nyeste og beste vannveien, som består av et innstøpt rør i berg. Vannet til aggregatet tas inn fra Stortjern/Strandevatn. Videre planlegges det å koble aggregatet til eksisterende 22 kV-linje som går til Moen transformatorstasjon i Lysebotn. Med det nye aggregatet og et fall på 610 meter, vil kraftverket kunne produsere om lag 70-75 GWh i året ifølge Lyse, og vil ha svært god økonomisk lønnsomhet. Aggregatet vil få en slukeevne på 1,7-1,8 m³/s. Det forventes at vannstanden mellom Lyngsvatn og Strandevatn vil svinge sjeldnere som følge av det nye aggregatets påvirkning på driften av Lysebotn II.

Høring

Planene ble sendt på begrenset høring til Sandnes kommune, Rogaland fylkeskommune og Statsforvalteren i Rogaland, med høringsfrist 8.6.2021. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Sandnes kommune uttaler i e-post av 8.6.21 at de ikke har noen merknader til planen.

Statsforvalteren i Rogaland påpeker i brev av 08.06.21 at selv om tiltaket ikke vil medføre endringer i selve vannkraftsystemet, vil nødvendige tiltak knyttet til adkomstvei og oppgradering av ledningsnettene kunne komme i konflikt med natur- og landskapsverdier i området. Statsforvalteren mener at denne delen av tiltaket er mangelfullt utredet og belyst i oversendt dokumentasjon. Hensynet til villrein og aktuelle avbøtende tiltak må etter Statsforvalterens syn tillegges vekt.

Rogaland fylkeskommune uttaler i brev av 4.5.21 at de ikke har noen merknader til planen. Dette på bakgrunn av at inngrepene gjelder skifte av aggregat inne i fjellhallen. Skal det gjøres andre inngrep i terrenget ber fylkeskommunen om å bli varslet om dette.

NVEs vurdering

Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget uten å ha konsesjon. Dette følger av vannressursloven § 8. Det er *nye* negative virkninger ut over den eksisterende situasjonen som skal vurderes, og det er kun skade eller ulempe, altså negative virkninger som er relevant. Hovedsakelig er det virkninger i selve vannstrengen som skal tas i betraktning.

Kunnskapsgrunnlag

NVE har mottatt forespørsel om konsesjonsplikt fra Lyse kraft DA, der selskapet har redegjort for hva som skal endres og hvilke konsekvenser dette har for allmenne interesser. Sammen med mottatte høringsuttalelser, kjent kunnskap og vår egen erfaring, mener vi kunnskapsgrunnlaget om tiltakets virkninger er tilfredsstillende, tatt i betraktning tiltakets omfang og risiko for skade, jf. naturmangfoldloven § 8. NVE mener derfor at føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens § 9 ikke er relevant i denne saken.

Mulige skader og ulemper for allmenne interesser

Tiltaket omfatter tekniske endringer inne i selve kraftstasjonen og vil ikke medføre nye konstruksjoner eller ombygginger. Dersom nytt aggregat i Lysebotn 1 blir etablert kan en forvente noe mindre varierende vannstand i Strandvatn. Dette skyldes at omlegginger mellom inntak i Lyngsvatn og Strandvatn for drift av Lysebotn II reduseres og vannstanden i Strandvatn vil svinge sjeldnere.

Statsforvalteren viser i sin uttalelse til at installasjon av nytt aggregat vil kreve en oppgradering av ledningen fram til Moen transformatorstasjon. Statsforvalteren gjør oppmerksom på at denne



oppgraderingen ikke fremkommer av oversendt dokumentasjon. Det vises også til at adkomstveien til Lysebotn 1 kraftverk er utsatt for skredfare og steinsprang, og det vil være behov for tiltak for trygg anleggsgjennomføring og adkomst i driftsfasen. I samme uttalelse vises det til at Lysefjorden er et nasjonalt viktig fjordlandskap og det er viktig at sikringstiltak, oppgradering av lednings- og veinett ikke forringer landskapsverdiene i området ytterligere. Det er også registrert en trekkvei for villrein forbi den sørlige vannkanten til Strandvatn, og store deler av området inngår i leveområdet for villrein. Denne delen av leveområdet er i all hovedsak barmarksbeite for bukker og mindre flokker. Statsforvalteren påpeker at hensynet til villrein og aktuelle avbøtende tiltak må tillegges vekt.

Slik tiltaket blir beskrevet vil alle endringer foregå inne i fjellhallen. På bakgrunn av dette mener NVE at ev. installasjon av nytt aggregat i Lysebotn 1 ikke vil føre til nevneverdig skade eller ulempe på selve vassdragsstrengen, utover det som er tilfelle ved dagens situasjon. Selv om NVE i konsesjonspliktvrurderinger i hovedsak skal vurdere virkningene i selve vannstrengen, mener vi det er av betydning at NVE vil ha mulighet til å kunne følge opp tiltaket gjennom vilkår i eksisterende konsesjon. Ev. tekniske endringer tilknyttet vassdragsanlegget utenfor kraftstasjonen, vil da kunne følges opp gjennom vilkårene slik at kommunen, fylkeskommunen og Statsforvalteren kan varsles. Dette er i samsvar med det fylkeskommunen ber om i sin uttalelse.

Naturmangfoldloven

Vi mener at våre vurderinger er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven, jf. §§ 8 - 12. Tiltaket er etter vårt syn ikke i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. §§ 4 og 5.

Vannforskriften

Det planlagte tiltaket berører vannforekomst 031-17-R og Strandvatnet. Strandvatnet er definert som sterkt modifisert. Økologisk potensial er i vann-nett oppgitt til å være godt. Etter vår vurdering vil ikke det planlagte tiltaket medføre endring av økologisk potensial i vannforekomsten. Det er dermed ikke relevant med en vurdering etter vannforskriften § 12.

Konklusjon

Samlet sett vurderer vi at etablering av nytt aggregat ikke vil føre til nye ulemper eller skader for allmenne interesser av et slikt omfang at det utløser behov for konsesjon etter vannressursloven.

Etablering av nytt aggregat i Lysebotn kraftverk er ikke konsesjonspliktig etter vannressursloven § 8.

Vedtaket er gjort med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19. desember 2000.

NVEs konklusjon forutsetter at tiltaket gjennomføres i samsvar med framlagte opplysninger i brev datert 03.02.2021. Dersom planene endres, må NVE vurdere konsesjonsplikt på nytt.

Anlegg som ikke er bygget i samsvar med planer godkjent av NVE, herunder planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater, jf. forskrift om el-sertifikater § 9, 2. ledd, bokstav a. Vi gjør også oppmerksom på at iverksetting av konsesjonspliktig tiltak uten nødvendig konsesjon er straffbart etter vannressursloven § 63.

Dette vedtaket har en gyldighet på fem år. Dersom byggearbeidene ikke har startet før det har gått 5 år må saken legges frem for NVE for ny vurdering.

Selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig, gjelder vannressurslovens alminnelige regler om vassdrag. NVE henviser spesielt til aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5 som pålegger at vassdragstiltak skal



planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser.

Videre oppfølging

I medhold av vilkårene i gjeldende konsesjon kan NVE følge opp planlegging, bygging og drift av anlegget. Detaljplan for tiltaket vil bli sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn før den skal godkjennes av NVE. Dersom nye områder skal tas i bruk må tiltakshaver være forberedt på å gi en konsekvensvurdering av dette, slik at detaljplanene inneholder de nødvendige opplysninger.

Tiltakshaver bes kontakte NVEs miljøtilsyn for å avklare forhold rundt godkjenning av detaljplanene.

Idriftsettelse av kraftverk skal meldes inn på skjema som finnes på www.nve.no/energiforsyning-og-konsesjon/vannkraft/. Dette gjelder også opprusting og utvidelse av eksisterende anlegg.

Tiltakshaver må selv avklare forholdene til de private interessene som eventuelt blir berørt som følge av tiltaket. NVE vurderer ikke de privatrettslige forholdene.

Forholdet til annet lovverk

Dersom nye arealer tas i bruk må forholdet til kulturminneloven avklares med Rogaland fylkeskommune.

Øvrige merknader

NVE har ikke vurdert om det er ledig nettkapasitet på alle spenningsnivå. Det er tiltakshavers eget ansvar å sørge for nødvendige avklaringer. Vi anbefaler at det tas kontakt med lokal områdekonsesjonær for slik avklaring.

Har kraftverket en merkeytelse over eller lik 100 kVA, gjør vi oppmerksom på krav om forbruksavgift på elektrisk kraft, se rundskriv om dette på www.toll.no. Rundskrivet kan også fås på nærmeste tollsted.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Det kan være utfordringer knyttet til koronaviruset, blant annet for saker som ønskes behandlet politisk. Dersom det ikke er mulig å sende en klage innen tre uker, må det sendes en begrunnet søknad om utsatt klagefrist til nve@nve.no. Se også informasjon om frister i forbindelse med koronapandemien på våre nettsider: <https://www.nve.no/nytt-fra-nve/andre-nyhetssaker/nves-frister-gjelder-som-normalt-soknader-behandles-enkeltvis/>.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Inga Katrine Johansen Nordberg
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef



Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

ROGALAND FYLKESKOMMUNE
SANDNES KOMMUNE
STATSFORVALTAREN I ROGALAND



Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: Skrive hvilket vedtak du klager på. Skrive hvilket resultat du ønsker. Opplyse om du klager innenfor fristen. Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.